

*Adoptat la Ședința Lărgită a Senatului  
și Adunării Generale a cadrelor didactico-științifice  
și studenților ULIM, din 29 aprilie 2015*



# **CONCEPTUL EDUCAȚIONAL**

**(Ediție Renovată)**

**Chișinău – 2016**

# CONCEPTUL EDUCAȚIONAL

1. Scurt istoric
2. Principiile fundamentale ale conceptului educațional ULIM
  - a. Clasicismul universitar
  - b. Internaționalizarea procesului educațional
  - c. Regionalizarea învățământului
  - d. Studiarea limbilor străine aplicate
  - e. Curricula universitară bazată pe finalități și centrată pe student
  - f. Integrarea elementului teoretico-științific cu practicisul pieței de muncă
3. Promovarea culturii calității în procesul de învățare și cercetare
4. Informatizarea managementului universității, procesului de studii și cercetare
5. Strategii de inovare și dezvoltare durabilă

## I. SCURT ISTORIC

Universitatea Liberă Internațională din Moldova, copil al reformelor, a fost fondată la 16 octombrie 1992 prin decizia guvernului Republicii Moldova. Centru universitar modern, dinamic, ULIM pledează pentru accesibilitatea și diversitatea studiilor universitare. Concepută drept o instituție de învățământ superior de alternativă, ULIM-ul astăzi promovează cele mai noi tehnologii educaționale și informaționale în procesul didactico-științific, esența acestuia fiind orientată spre formarea calitativă a specialistului de mâine, în strictă conformitate cu imperativele Procesului de la Bologna, for european la care Republica Moldova este parte.

Actualmente ULIM se structurează în șapte (7) facultăți cu misiune didactico-științifică, la care își fac studiile circa 8000 studenți — ciclurile I, II și III – **Drept; Științe Economice; Litere; Informatică, Inginerie și Design; Relații Internaționale, Științe Politice și Jurnalism; Psihologie, Științe ale Educației și Asistență Socială; Biomedicină și Ecologie**. În cadrul fiecărei facultăți există specializări în diverse domenii.

## II. PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE CONCEPTULUI EDUCAȚIONAL ULIM

Conceptul educațional ULIM a fost generat odată cu fondarea universității și a permis grefarea noilor conținuturi pe parcursul dezvoltării universității și demarării procesului de reformare a sistemului de învățământ superior din Europa.

Viitorul umanității, la acest început de mileniu, depinde într-o mare măsură de dezvoltarea culturală, științifică și tehnică asigurată de universitate.

Principiile de baza ale procesului educațional la ULIM sunt racordate la documentele legislative naționale și internaționale, precum Codul Educației, *Magna Charta Universitatum*, documentele reglatoare ale Spațiului European al Învățământului Superior, Consiliului Europei, Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, UNESCO și anume:

- Dreptul și accesul nestingherit al fiecărui cetățean la studii;
- Relevanța, care presupune axarea pe transformările profunde societale și personale;
- Curriculumul orientat spre învățarea sistemică și globală;
- Procese universitare orientate spre realizarea misiunii universității, prin dezvoltarea

- oportunităților individuale și colective;
- Crearea unei ambianțe inovative de învățare, care este personalizată, relațională, colectivă și transformativă.

#### **a. Clasicismul universitar**

Misiunea ULIM, ca și a celor mai vechi universități - Sorbona (Paris), Franța, Salamanca (Spania), Bologna (Italia), Coimbra (Portugalia) constă în transmiterea cunoașterii și cercetării, asigurând generațiilor viitoare o instruire și pregătire adecvată, care le va permite să contribuie la respectarea marilor echilibre ale mediului ambiental și societal. În cadrul ULIM, activitatea didactică este indisociabilă de activitatea de cercetare. Libertatea cercetării, cunoașterii și instruirii reprezintă principiul fundamental al vieții universitare.

Respingând intoleranța, în cadrul dialogului permanent, ULIM constituie un loc de întâlnire privilegiat între profesori, care au capacitatea de a transmite cunoștințele și mijloacele de a le dezvolta prin cercetare și inovare, și studenți, care posedă dreptul, voința și capacitatea de a se îmbogăți spiritual, acumulând aceste cunoștințe și dezvoltând competențe. Promovând libertatea în cercetare și în învățământ, instrumentele propice realizării acestora sunt la ULIM accesibile fiecărui membru al comunității universitare. Recrutarea profesorilor – precum și reglementarea statutului lor se bazează pe principiul indisolubilității dintre activitatea de cercetare și activitatea didactică. ULIM garantează studenților săi ocrotirea libertăților și condițiilor necesare pentru a-și atinge scopurile în materie de cultură și formare.

#### **b. Internaționalizarea procesului educațional**

Mobilitatea academică este principiul definitiv al Procesului de la Bologna și creării Spațiului European al Învățământului Superior (EHEA) și Spațiului European al cercetării (ERA). Internaționalizarea patrimoniului științific și a proceselor universitare face parte din marea provocare a mileniului trei.

Deținătoare a tradiției umanismului european, preocupată mereu de a atinge culmile științei universale, ULIM, pentru a-și asuma misiunea, ignorează virtual orice frontiere geografice sau politice, afirmând necesitatea imperioasă a cunoștințelor reciproce și a interacțiunii culturilor.

ULIM, fiind o universitate de tip european, consideră schimbul reciproc de informații și documentație precum și în multiplicarea inițiativelor științifice comune, drept instrumente de bază ale unui progres continuu al cunoașterii. Iată de ce dimensiunea internațională la ULIM este promovată la toate nivelele procesului educațional și științific. Colaborările cu alte centre universitare, inițierea proiectelor internaționale, mobilitatea academică contribuie la promovarea imaginii ULIM pe mapamond.

### **c. Regionalizarea învățământului**

Republica Moldova fiind parte componentă a spațiului geopolitic Sud-Est European, este influențată de tradițiile interferențelor culturale, ce s-au consolidat de-a lungul timpului. Factorul istoric a permis preluarea experienței pozitive a sistemului învățământului superior, acumulate de către țările din regiune. Astfel, ULIM implementează cu succes elemente, forme, criterii și principii avansate ale învățământului superior din România, Ucraina, Rusia și alte țări din bazinul riveran al Mării Negre, elemente legate cu preponderență de structura curriculei, modalitățile de echivalare a programelor de studii ș.a.

O importanță majoră în sensul schimbului de experiență o are mobilitatea academică. Profesorii și studenții beneficiază de stagii științifice, didactice și profesionale în centrele universitare din regiune. Rezultatele cercetărilor comune sunt publicate în edițiile periodice atât ale ULIM, cât și în ale centre universitare din Sud-Estul Europei, cu care Universitatea Liberă Internațională din Moldova are semnate acorduri de colaborare.

### **d. Studiarea limbilor moderne aplicate**

Cunoașterea a cel puțin două limbi moderne în afara limbii materne a fost susținută la nivel de acte normative europene încă în anul 1998 de Asamblarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE), reconfirmată de Parlamentul European (2008) și UNESCO, devenind astfel deziderat principal pentru cetățenii UE, dar și pentru cetățenii țărilor aspirante la aderare.

Competitivitatea specialistului contemporan pe piața depinde în mare măsură de abilitățile sale de comunicare nu doar în limba maternă, ci și în limbile de circulație internațională și regională. Studiarea disciplinelor de specializare în limbile străine constituie o prioritate educațională la ULIM.

Astfel, în cadrul facultăților existente au fost deschise filiere francofone și anglofone. Limbile de studiu la ULIM sunt: română, engleză, franceză, germană, rusă, spaniolă, chineză, coreeană, cât și alte limbi de comunicare internațională. Pentru a satisface cerințele societății globale a cunoașterii va fi promovat principiul dezvoltării competențelor de comunicare profesională multilingvă. Studenții au posibilitatea să audieze cursuri în limbile străine, să realizeze stagii de practică profesională în unități economice transnaționale din republică și din străinătate. Cunoașterea limbilor străine le permite studenților accesul la informația de specialitate prin intermediul spațiilor multimedia din cadrul Departamentului Informațional–Biblioteconomic.

### **e. Curricula universitară bazată pe finalități și centrată pe student**

În luna mai 2005 la Summit-ul miniștrilor europeni ai educației ce a avut loc la Bergen, Norvegia, Republica Moldova a fost admisă în Procesul de la Bologna, for universitar paneuropean, care își propunea crearea Spațiului European al Învățământului Superior până în 2010. Principiile Procesului de la Bologna, care se rezumă la: *asigurarea dezvoltării durabile a Europei în baza cunoașterii și cercetării, structurarea studiilor universitare în trei cicluri – licență, masterat, doctorat, asigurarea calității studiilor universitare, mobilitatea academică, transparența, recunoașterea calificărilor și documentelor de studii, aplicarea creditelor transferabile (ECTS)*, au fost puse la baza strategiei de dezvoltare ULIM.

**Ciclul I — licență.** Filosofia Procesului de la Bologna prevede flexibilizarea studiilor superioare, care i-ar permite studentului să părăsească oricare din cele trei cicluri pentru a se înscrie pe piața muncii, dar și să revină în cadrul universitar pentru a-și continua studiile. Licența este **ciclul I** de studii universitare, la care pot să-și urmeze studiile absolvenții liceelor, adică posesorii diplomelor de bacalaureat. În conformitate cu principiile Procesului de la Bologna, curricula ULIM este axată pe finalitățile de studii, care reprezintă o schimbare și reorientare a gândirii de la *un sistem bazat pe personal* și orientat la *intrări (input)* pe *un sistem centrat pe student* și orientat spre *produs (output)*.

În conformitate cu descriptorii de la Dublin calificările ce denotă completarea **ciclului I** sunt acordate studenților care:

- demonstrează cunoștințe și competențe avansate într-un domeniu de studii;
- pot aplica cunoștințele obținute într-un domeniu de studii în mod profesionist;
- demonstrează capacitatea de a argumenta și a soluționa problemele din domeniul lor de studii;
- au abilitatea de a colecta, interpreta și analiza date relevante (de regulă, din domeniul de studii propriu), precum și de a-și expune raționamentele în baza aspectelor relevante de ordin social, științific sau etic;
- pot comunica informații, idei, probleme și soluții atât audiențelor de specialiști, cât și de non-specialiști;
- și-au dezvoltat acele competențe care le sunt necesare pentru a-și continua studiile cu un grad sporit de autoinstruire.

**Ciclul II — masterat.** La ciclul masterat sunt admiși absolvenții ciclului licență. Masteratul prevede o specializare aprofundată într-un anumit domeniu profesional. Durata studiilor este de 1-2 ani pe parcursul cărora studentul trebuie să acumuleze 60-120 credite. Anul I la ciclul masterat poate fi definit drept *an de profesionalizare*, iar cel de-al doilea an de studii la masterat este un *an de cercetare*, de pregătire teoretică profundă, care îi va permite absolventului să accedă la ciclul doctorat. Studenții își desfășoară activitatea didactică în baza planurilor de studii aprobate regulamentar, susțin, ca și la ciclul licență, examene de sesiune, iar la finele celor doi ani de studii susțin o teză de master, care înglobează rezultatul cercetărilor efectuate pe parcursul a doi ani. Programele de masterat propuse de ULIM sunt originale atât prin formularea domeniului de specializare, cât și prin conținuturile curriculei.

Calificările ce denotă completarea ciclului II sunt acordate studenților care:

- au dat dovadă de cunoștințe și competențe acumulate și extinse în cadrul ciclului I, cunoștințe ce prezintă baza sau posibilitatea dezvoltării originalității ideilor aplicate de obicei în cadrul domeniului de cercetare;
- pot să aplice cunoștințele și competențele achiziționate, abilitățile de soluționare a problemelor în circumstanțe noi sau necunoscute în cadrul unor contexte mai vaste sau multidisciplinare caracteristice domeniului lor de studiu;
- pot să aplice cunoștințele în soluționarea problemelor complexe, să formuleze opinii ce includ reflectarea responsabilităților de ordin social și etic;
- pot formula concluzii în baza cunoștințelor în mod rațional, clar și fără ambiguități auditoriului de specialiști versați și celui obișnuit;
- posedă capacități ce le permit continuarea studiilor în mod independent.

**Ciclul III — Doctorat.** Accesul la ciclul doctorat este posibil în baza diplomei de master. Doctoratul este ciclul universitar de cercetare prin excelență. Durata studiilor la ciclul doctorat este de 3 ani la învățământul cu frecvență și 4 ani la cu frecvență redusă. Doctorandul este admis la studii în baza unui dosar.

Calificările ce denotă completarea ciclului III sunt acordate studenților care:

- au dat dovadă de o înțelegere sistematică a domeniului de studiu, a aptitudinilor și metodelor de cercetare caracteristic domeniului respectiv;
- au dat dovadă de abilități de concepere, proiectare, implementare și modificare a procesului de cercetare;
- au adus contribuții prin cercetarea originală ce extinde frontiera de cunoștințe prin dezvoltarea unui compartiment substanțial al activității, rezultatele cărora merită a fi publicate la nivel național și internațional;
- sunt capabili de a efectua o analiză critică, o evaluare și o sinteză a ideilor noi;
- sunt capabili să facă schimb de cunoștințe la specialitate cu colegii lor, cu un public vast de savanți, cât și societatea în întregime;
- sunt capabili pe viitor să promoveze cunoștințele în cadrul contextelor academice și profesionale, tehnologice, sociale ori culturale.

#### **f. Integrarea elementului teoretico-științific cu practicisul pieței de muncă**

Procesul de la Bologna promovează principiul prin care viitorul absolvent atât la ciclul I licență, cât și la ciclul II masterat sau ciclul III doctorat, trebuie să fie nu doar un simplu solicitant al unui loc de muncă, ci, și un promotor sau generator notoriu de idei în materie de specialitate.

Conținutul curriculei la ULIM este perfecționat în permanență, profesorii fiind chemați să racordeze materialul doctrinar propus studenților spre achiziționare la realitățile segmentului profesional vizat. În scopul rentabilizării legăturii dintre ULIM și piața forței de muncă, în procesul educațional sunt antrenați tehnocrați din diverse sfere ale economiei naționale. Incubatoarele educaționale au devenit o adevărată forgerie a viitorilor specialiști. Ele reprezintă veritabile anticamere ale pieței de muncă, unde studenții desfășoară activități profesionale, simulând un cadru de activități practice, specifice domeniului ales.

### III. PROMOVAREA CULTURII CALITĂȚII ÎN PROCESUL DE PREDARE/ ÎNVĂȚARE ȘI CERCETARE

Documentele reglatoare ale UNESCO, Procesului de la Bologna ulterior a Procesului de creare a Spațiului European a Învățământului Superior (EHEA), ENQA, EQAR, EUA, ESU, Asociația Internațională a Educației (EI), EURASHE, Business Europe și alte organizații și rețele internaționale la care ULIM face parte, impune revizitarea filosofiei asigurării calității învățământului superior, conform prevederilor Standardelor și Liniilor directoare pentru Asigurarea Calității în Învățământul superior (ESG). Noua paradigmă presupune promovarea unei culturi a calității și considerarea nevoilor și așteptărilor studenților, mediului de afaceri și societății.

ULIM a elaborat politica pentru asigurarea calității ca parte a managementului strategic și o va face publică. Asigurarea calității va fi realizată de către o structură autonomă cu reprezentare echitabilă a facultăților, în care vor participa și reprezentanți ai angajatorilor, studenților și alumni și care își va organiza activitatea pe baza unor proceduri transparente.

Politica în domeniul asigurării calității va reflecta relația dintre studii și cercetare, predare și învățare, considerând contextul național, regional și internațional, precum și demersul strategic de dezvoltare a ULIM. Aceasta va include:

- organizarea sistemului instituțional pentru asigurarea calității;
- principiile de asigurare a responsabilității pentru calitatea a tuturor entităților și subiecților ULIM;
- integritatea academică și libertatea academică în condiții de vigilență maximă pentru contracararea fraudelor academice;
- mecanismul de prevenire a intoleranței pentru orice fel de discriminare împotriva studenților sau a cadrelor didactice;
- implicarea actorilor externi în procesul de asigurarea a calității.

Politica pentru asigurarea calității va fi transpusă în practică printr-o varietate de procese interne, va fi monitorizată și revizuită prin decizia Senatului.

Principalele sfere ale sistemului de asigurare a calității sunt următoarele:

- elaborarea și aprobarea curriculei multilingve (română-rusă-engleză-franceză) convergente cu prevederile Cadrului Național al Calificărilor (NQF) și a Cadrului European al Calificărilor (EQF) și alte documente relevante;
- predarea, învățarea și evaluarea centrată finalități și pe student;
- admiterea, progresul academic, recunoașterea și certificarea studiilor pentru cele trei cicluri de studii superioare;
- cadrele didactico-științifice;
- resurse pentru învățarea și suporturi didactice;
- managementul informației; publicarea informației;
- monitorizarea continuă și revizuirea periodică a programelor de formare și a curriculei;
- participarea ciclică în procesul de evaluare externă a calității instituționale și a programelor de formare.

La ULIM strategiile asigurării calității procesului educațional universitar se etalează pe două dimensiuni:

**1. dimensiunea externă** (impactul societal) care prevede:

- asigurarea calității produsului finit – specialistul cu studii universitare competitiv pe piața muncii națională și internațională;
- contribuirea la dezvoltarea durabilă a societății prin implementarea rezultatelor cercetării științifice universitare fundamentale și aplicative;

**2. dimensiunea internă:**

- asigurarea calității proceselor interne orientate spre finalitățile dimensiunii externe;
- implementarea unui sistem propriu de auto-evaluare a calității proceselor interne (proces educațional, guvernanta strategică, management operațional ș.a.).

**Procesualitatea** constituie pilonul fundamental în definirea și asigurarea calității în general. Tacticele procesuale aplicate de către ULIM sunt judicios selectate, în strictă conformitate cu prevederile EHEA, de altfel, cu mult înainte de aderarea Republicii Moldova la acest proces pan-european.

ULIM își desfășoară activitatea în strictă conformitate cu baza legislativă în domeniu la nivel național și internațional. Toate planurile de învățământ sunt elaborate în concordanță cu dispozițiile și actele normative ale Ministerului Educației. **Procesul de elaborare a curriculei este unul participativ, complex, dinamic și dialectic**, acesta antrenând expertiza științifică și academică a decanilor, șefilor de catedre, profesorilor notorii. **Conținuturile curriculare reprezintă o simbioză dintre cercetare și experiență**. Ele sunt actualizate și restructurate continuu. **Calitatea curriculei este sistematic monitorizată și auto-evaluată**.



#### IV. INFORMATIZAREA MANAGEMENTULUI UNIVERSITAR, PROCESULUI DE STUDII ȘI CERCETARE

Noile imperative le timpului necesită gestionarea electronică a datelor, crearea *bazei de date integrate*: efectivul de studenți licență-masterat-doctorat, de resurse umane; orarul lecțiilor; planificarea orelor didactice; progresul reușitei academice, registrul actelor și certificatelor de studii, gestionarea resurselor financiare; gestionarea contabilă ș.a.

Eficiența actului managerial și a procesului de studii nu poate fi asigurată fără transparența/ monitorizarea deciziilor și activității. ULIM garantează și asigură accesul liber al studenților și profesorilor la programele de studii și curricula universitară, la deciziile Senatului ULIM, și cadrul normativ instituțional prin mediatecă, pe site-ul web ULIM, alte instrumente digitale.

*Democratizarea proceselor interne* la ULIM se efectuează prin descentralizarea luării deciziilor, consultarea pe larg a opiniei profesorilor și studenților, care este realizată atât pe verticală, cât și pe orizontala organigramei instituționale.

*Libertatea academică la capitolul inițiative didactico-științifice corelează cu responsabilitatea sporită și disciplina personală*, de care trebuie să dea dovadă cadrele profesionale ULIM, dacă își doresc respectivul statut pentru o perioadă îndelungată. *Calitatea presupune, în primul rând disciplină, responsabilitate și organizare.*

Un element relevant al democratizării procesului educațional universitar este *implicarea studenților în procesul de luare a deciziilor* – principiu important menționat în documentele reglatoare ale EHEA și ERA – care se materializează la ULIM prin includerea studenților în componența Senatului, petrecerea sondajului anonim în rândurile studenților referitor la calitatea cursurilor predate de către profesori, analiza de către studenți odată pe an, la ședința Senatului din aprilie, a calității studiilor și vieții studentești. Studenții ULIM au propriul lor Senat, participă la viața studentească asociativă. Rezultatele sondajului studentesc anonim sunt procesate și analizate în scopul identificării fenomenelor pozitive, dar și a neajunsurilor care urmează a fi constatate și înlăturate. Concluziile sunt luate în considerare la gestionarea corectă a resurselor umane - încheierea contractelor de muncă cu profesorii pentru anul academic următor. O notă medie negativă atribuită de către studenți profesorului poate duce la rezilierea contractului de muncă cu acesta.

*Instrumentele utilizate în procesul de autoevaluare internă* la ULIM sunt următoarele:

- monitorizarea și evaluarea reușitei academice a studenților;
- evaluarea calității predării cursurilor de către profesorii ULIM;
- sondajul anonim al studenților și analiza evoluției opiniilor în timp;
- sondajul anonim al profesorilor;
- evaluarea calității procesului educațional de către studenți;
- evaluarea reciprocă interdepartamentală;
- evaluarea activităților științifice (cercetare, doctorat);
- evaluarea gradului de angajare în câmpul muncii a absolvenților ULIM nivelului de satisfacție a angajatorilor;
- elaborarea rapoartelor de autoevaluare;
- evaluarea activităților internaționale;
- evaluarea activităților extracurriculare.

Fiecare componentă a auditului intern este monitorizată de către *Consiliul pentru Asigurarea Calității ULIM* și *Departamentul de Asigurare a Calității și Proiectare Curriculară*. În baza rezultatelor auditului Senatul universității aprobă decizii de modernizare și/sau perfecționare a activității de formare și cercetare.

*Consiliul pentru Asigurarea Calității* este constituit din profesori cu experiență, care își asumă obligațiunea evaluării calității procesului de studii. Pentru realizarea auditului au fost elaborate instrumente de evaluare care includ *indicatori calitativi de performanță* (vezi: *Codex ULIM, 2016*). De exemplu, în sondajul anonim studentesc respondenții apreciază următoarele realități: calitatea serviciilor ULIM; capacitățile profesorilor precum: calitatea predării cursurilor; obiectivitatea profesorilor; relația profesor-student etc. Evaluarea calității cursurilor predate pe care o efectuează membrii *Consiliul pentru Asigurarea Calității* se face în baza a zece criterii de performanță: disciplina personală a profesorului, corespunderea conținutului lecțiilor materialului de program, caracterul științific al expunerii materialului de program, interactivitatea, măiestria psiho-pedagogică, elocința, interdisciplinaritatea, obiectivitatea evaluării răspunsurilor studenților, caracterul complex al evaluării, utilizarea noilor tehnologii informaționale.

## V. STRATEGII DE INOVARE ȘI DEZVOLTARE DURABILĂ

Universitatea Liberă Internațională din Moldova tinde să devină un veritabil templu al științei, cunoașterii și inovării. În conformitate cu strategia sa de dezvoltare, ULIM se integrează plenar în Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA) și Spațiul European al Cercetării (ERA). *Calitatea studiilor și cercetării* este aria de investiție intelectuală și materială în care se vor focaliza inițiativele la toate nivelele ULIM. Pregătirea universitarilor tineri prin doctorat rămâne a fi mijlocul privilegiat de obținere a calității factorului uman, care asigură transferul de competențe dintre generații.

Extinderea ULIM, cu preponderență în spațiul Sud-Est European, continental și mondial va constitui în anii apropiați o preocupare majoră, iar activitățile desfășurate se vor efectua în strictă conformitate cu legislația națională și normele de drept internațional.

Crearea centrelor de investigație științifică performantă cu implicații internaționale este un imperativ predilect al universității. Numai prin integrarea cercetării fundamentale și aplicative cu necesitățile specifice ale societății, universitățile în general și ULIM în particular, va putea influența dezvoltarea ei durabilă.

## Bibliografie

1. A Framework for Qualifications of The European Higher Education Area, Copenhagen, 2005. 197 p.
2. **Assemblée Parlementaire du Conseil de l'Europe. Recommandation 1383 (1998). Diversification linguistique**<http://assembly.coe.int/MainF.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta98/FREC1383.htm> (consultat la 18.01.2006).
3. **Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area**, [https://www.eqar.eu/fileadmin/documents/e4/ESG - draft endorsed by BFUG.pdf](https://www.eqar.eu/fileadmin/documents/e4/ESG_-_draft_endorsed_by_BFUG.pdf).
4. **Alte documente relevante pentru Învățământul Superior din Europa.**
5. Codex ULIM. Chișinău, ULIM, 2015.
6. Codul Educației, ULIM, Chișinău, 2015.
7. Galben A. ULIM: 1992-2002. Pagini de istorie. Chișinău, ULIM, 2012.
8. A. Galben, I. Bostan, G. Belostecinic. Moldova și învățământul Universitar European. „Moldova și Lumea”, Chișinău, 2003, nr.5-6, p.10.
9. A. Galben. Necesitatea adoptării conceptului educațional național unic. „Moldova Suverană”, 22 mai 2003, p.5.
10. Ghid de implementare a Sistemului Național de Credite de Studiu. Aprobata prin Hotărârea Colegiului M.E.T.S. nr. 31 din 23.02.2006, pus în aplicare prin ordinul nr. 140 din 25.02.06 nr.07-13-468 din 17.08.2005.
11. Guțu A. Calitatea învățământului superior – experiența ULIM.//Literatura și arta, 20 aprilie, 2006.
12. Guțu A. *Universitas Europaea*. ULIM, Chișinău, 2012.
13. Materialele Seminarului francofon internațional „Table de partage sur la gouvernance universitaire”, 19-20 octombrie, 2012, AUF-BECO, București, România.
14. Magna Charta Universitatum, 1988. <[www.magna-charta.org/pdf/mc\\_pdf/mc\\_english.pdf](http://www.magna-charta.org/pdf/mc_pdf/mc_english.pdf).
15. Materialele Simpozion științific internațional al studenților, „*Autogovernarea studentescă în condițiile reformei sistemului de învățământ superior*”, 23-24 aprilie 2008, MET, Asociația Studenților din Moldova, Asociația Studenților din Transnistria, comunicarea „Valorile europene în asigurarea calității în învățământul superior”.
16. Materialele Sesiunii Comitetului multilateral pentru asistență la guvernanta universitară, Agenția Universitară a Francofoniei, 3-4 iulie, 2008, Montreal, Canada, delegat al Consiliului Rectorilor Universităților Francofone din Europa Centrală și Orientală.
17. Materialele seminarului European Neighborhoods Policy and Eastern Partnership : achievements, obstacles and perspectives, 5-7 mai 2011, Chisinau, ASEM. Comunicare si Prezentare: Higher Education Policy development in Republic of Moldova.
18. Materialele seminarului internațional ”Implementarea spațiului european al învățământului superior în Republica Moldova. ULIM, Chișinău, 2011.
19. Materialele seminarului internațional „Cadrul național al calificărilor – calitate și transparență”, Chișinău, 6-7 decembrie, 2006.
20. Materialele seminarului internațional „Procesului de la Bologna – caiet de sarcini pentru Republica Moldova”. Chișinău, 8-9 decembrie, 2005.
21. [http://www.ulim.md/h/romana/navigare/procesul\\_bologna\\_ulim.php](http://www.ulim.md/h/romana/navigare/procesul_bologna_ulim.php).
22. Parliamentary Assembly.Recommandation1762(2006).//<http://assembly.Coe.int/docuemnts/adoptedtext/ta06> (consultat la 15 septembrie 2007).
23. Quality Convergence Study (01. Mar. 2005). < <http://www.enqa.net/pubs.lasso>
24. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area. 04 martie, 2005.< <http://www.enqa.net/pubs.lasso>.
25. [http://www.huffingtonpost.com/otto-scharmer/u-lab-reinventing-the-21s\\_b\\_5669425.html](http://www.huffingtonpost.com/otto-scharmer/u-lab-reinventing-the-21s_b_5669425.html)

